

بررسی جلوه‌های رحمت پیامبر اکرم(ص) در گفت‌وگو با حجت‌الاسلام و المسلمین راشد یزدی

سیره پیامبر، میراث جاودان بشریت

گزارش

آمته مستقیمی^(۱) ربیع الاول به دلایل مختلف ماه شادی اهل بیت^(ع) و مؤمنین است. اما شادی و فرح ذاتی آن بیش و پیش از هر چیز به برکت ولادت حضرت محمد مصطفی^(ص) به عنوان فلسفه خلقت آفرینش است؛ گلی که تاریخ مشحون از عطر و جلوه‌های رحمت اوست و امروز بیش از هر زمان نیاز به الهام گرفتن از سیره و سنت آن حضرت در جامعه احساس می‌شود. در آستانه سالروز ولادت ایشان، با حجت‌الاسلام و المسلمین محمدکاظم راشد یزدی، خطیب مذهبی، درباره برخی وجوه سرآمدی آن حضرت به گفت‌وگو پرداخته‌ایم.

بدون پیامبران، بشر به هیچ‌جا نمی‌رسید

نقش پیامبران نقش معلمی بشر است؛ چنان‌که قرآن می‌فرماید: «فَتَعَثَّ اللَّهُ النَّبِيِّينَ مُبَشِّرِينَ وَ مُنْذِرِينَ وَ أَنْزَلَ مَعَهُمُ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ» (بقره: ۱۲۳). اگر انبیای الهی نیامده بودند، بشر به جایی نمی‌رسید. همه علوم اعم از نجوم، فلسفه و هندسه، همه از آموزه‌های انبیاست. بشر بدون انبیا حتی برای تدفین اجساد مردگان خود هم چاره‌ای نداشت؛ چنان‌که قایل پس از کشتن برادرش هابیل، فکرش برای پنهان کردن جسد به جایی نمی‌رسید. «کندن گوری که کمتر پیشه بود/ کی ز فکر و حيله و اندیشه بود، لذا خدا در قرآن می‌فرماید: کلاغی را فرستادیم تا در مقابل او شیی را دفن کند و این چنین بشر تدفین را یاد گرفت!

سرآمد همه پیامبران

در میان همه انبیای الهی، پیامبر اکرم(ص) سرآمد است؛ از ابتدا تا انتها. مرحوم شبستری این برتری را به زیباترین شکل در زبان شعر آورده است: «وز ایشان سید ماگشته سالار/ هم او اول هم او آخر در این کار// احد در میم احمد گشت ظاهر/ در این دور اول آمد عین آخر// ز احمد تا احد یک میم فرق است/ جهانی اندر آن یک میم غرق است»، «نام احمد نام جمله انبیاست»، پیامبر اسلام(ص) فرمول‌هایی برای زندگی به مردم ارائه کرده‌اند و بشریت را برای همه تاریخ از آمدن پیامبری بعد از خود بی‌نیاز کرده‌اند.

وحدت، جلوه رحمت در سیره پیامبر ختمی مرتبت(ص)

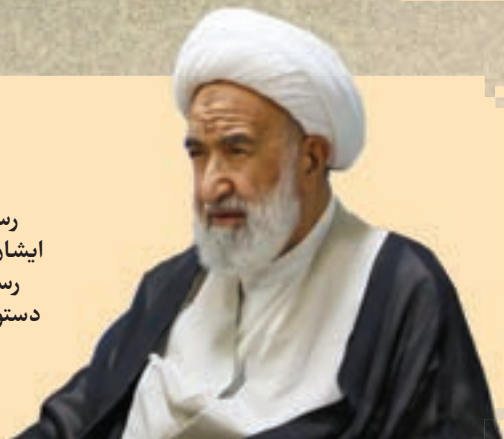
از جلوه‌های رحمت در سیره پیامبر ختمی مرتبت(ص)، تأکید و عمل به وحدت است. ایشان، هم به وحدت توصیه و سفارش می‌کردند و هم خود عامل به آن بودند و مسلمانان را به وحدت فرامی‌خواندند. قرآن درباره ایشان می‌فرماید: «مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَ الَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ» (فتح: ۲۹). «رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ» جلوه وحدت است و راه را به پیروان حضرت رسول(ص) نشان می‌دهد. امت رسول رحمت(ص) باید به سفارش قرآن که می‌فرماید: «وَ اعْتَصِمُوا بِخِلَالِ اللَّهِ جَمِيعًا وَ لَا تَفَرَّقُوا» (آل عمران: ۱۰۳)، اهل وحدت و همدلی باشند و از تفرقه بپرهیزند. زیرا تفرقه چیزی جز سستی و یأس در پی ندارد.

از تفرقه دوری کنیم

علت توفیق مردم، همراهی با یکدیگر است. پیامبر اکرم(ص) می‌فرماید اگر یک نفر با دیگری دست‌همراهی دهد، هردو موفق می‌شوند. و نیز از ایشان است که فرمودند: «جماعت و وحدت مایه رحمت الهی، و تفرقه باعث عذاب الهی است.» و در حدیث دیگر فرموده‌اند: «یَدَاللهُ مَعَ الْجَمَاعَةِ». علت توفیق امت پیامبر اکرم(ص) در صدر اسلام وحدت بود. امروز هم مسلمانان باید توجه داشته باشند که علت اتفاق ما خیلی بیشتر از موجبات نفاقمان است و باید با تأسی به سیره پیامبر خاتم(ص) از فرصت‌های وحدت بهره‌مند شویم.

حجت‌الاسلام و المسلمین راشد یزدی:

رسول اکرم(ص) بر همه پیامبران الهی افضل است و مُهر نام نامی ایشان طومار ارسال رسل را مظهر و ختم کرده است. ایشان خاتم رسولان و پیامبران هستند و آخرین نقطه کمال را طی کرده‌اند و دستور قرآن هم این است که ما از زندگی پیامبر اکرم(ص) برای زندگی خود سرمشق برداریم.

علم زندگی‌کردن را به انبیا مدیونیم

اگر پیامبران نیامده بودند، ما هنوز غارنشین بودیم، نه آنکه کاخ‌نشین باشیم. همه این رشد و پیشرفت و تحول در حیات بشر فضل الهی در ارسال رسل است. خدادر قرآن می‌فرماید: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَ لِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ»؛ «ای کسانی که ایمان آورده‌اید! دعوت خدا و پیامبر را اجابت کنید هنگامی که شما را به سوی چیزی می‌خواند» (انفال: ۲۴). این درباره زندگی از اهمیت ویژه‌تری برخوردار است. چون زندگی علم است و معلم آن خدا و پیامبران هستند.

پاسخ همه نیازهای بشر در سنن النبی(ص)

هر آنچه بشر به آن نیاز داشته، خداوند در سنن پیامبر ختمی مرتبت(ص) قرار داده است؛ چنان‌که هم خود خاتم پیغمبران هستند و هم کتابشان معجزه جاوید است و این افتخار ما مسلمانان است که عالی‌ترین فرمولی که بشر در اوج تمدن می‌تواند به آن هادست بیابد، جملگی را پیامبر ختمی مرتبت(ص) با خود به ارمغان آورده‌اند و با دو میراث جاودان یعنی قرآن و عترت، باب بهره‌مندی از این فرمول‌ها را تا ابد باز گذاشته‌اند.

هادی به سوی کمال

رسول اکرم(ص) بر همه پیامبران الهی افضل است و مُهر نام نامی ایشان طومار ارسال رسل را مظهر و ختم کرده است. ایشان خاتم رسولان و پیامبران هستند و آخرین نقطه کمال را طی کرده‌اند و دستور قرآن هم این است که ما از زندگی پیامبر اکرم(ص) برای زندگی خود سرمشق برداریم. پیامبر اسلام(ص) راه کمال را طی کرد و این مسیر را هم به ما یاد داد. بشر هم برای همین خلق شده است. مسیر انسان با مسیر موجودات دیگر فرق می‌کند. حیوانات هیچ رشد مقامی ندارند، ولی انسان برای زندگی‌کردن و رشد و کمال خلق شده است و نه فقط برای زنده ماندن. «رشد آدمی به جایی که به جز خدا نبیند» ما و شما خلق شده‌ایم که این مسیر را طی کنیم.

درباره ویژگی‌های شیعه از زبان امام صادق(ع)

اهل بیت(ع)^(۱)، ۴. جامه عمل پوشاندن به سیره و اعمال پیشوایان معصوم^(ع)؛ چراکه تمام ارزش‌ها و شاخصه‌های تعالی‌معنوی، سعادت و کمال، درسبک زندگی و سیره اهل بیت(ع) تبلور یافته است. آن بزرگان الگوی حیات طیبه، هدایت و رستگاری انسان‌ها هستند.

پیروی صادقانه

امام صادق(ع)^(۲) با این بیان، تکلیف هر شیعه را درباره هویت خویش روشن ساخته‌اند. پیروی صادقانه از اهل بیت(ع)^(۳) به معنای هماهنگی تمام ابعاد شخصیتی اعم از اعتقاد، سخن، عمل و اخلاق با ایشان است. چنین شیعیانی، مایه زینت اهل بیت(ع)^(۴) هستند و نقش سازنده‌ای در هدایت و جذب دیگران به سوی حقیقت ایفا می‌کنند.

هماهنگی گفتار و رفتار با آموزه‌ها و آثار خاندان رسالت شکل می‌گیرد.

مسئولیت‌های ایجابی(بایدها)

شخصیت شیعه حقیقی نه تنها باید در ادعا، بلکه باید در رفتار و گفتار و گرایش قلبی، تجلی یابد. مطابق با بخش دوم حدیث، معیارهای اصلی برای تحقق این امر عبارتند از: ۱. تطابق لسانی(هم‌سوایی سخن با اهل بیت(ع)^(۲)، ۲. تطابق قلبی(هم‌سوایی باور قلبی با امامان(ع)^(۳)، ۳. تبعیت دقیق از آثار و سبک زندگی

مسئولیت‌های سلبی(نبایدها)

در بخش نخست این حدیث، خطوط قرمز هویتی شیعه از طریق بیان اموری که نباید در وی دیده شود، مشخص شده است: شیعه‌پنداری صرفاً با زبان و ادعا، بدون تعهد عملی، مردود است. کسی که صرفاً خود را شیعه بنامد اما سیره علمی، اخلاقی و عملی اهل بیت(ع)^(۲) را در زندگی‌اش جاری نسازد، از دایره شیعیان واقعی خارج است. بنابراین، شناخت صحیح سبک زندگی اهل بیت(ع)^(۲) و عمل بر مبنای آن، شرط لازم تشیع است و شیعه حقیقی، تنها با

می‌فرماید: «لَيْسَ مِنْ شِيعَتِنَا مَنْ قَالَ بِلِسَانِهِ وَ خَالَفَنَا فِي أَعْمَالِنَا وَ آثَارِنَا، وَلَمْ يَعْمَلْ بِأَعْمَالِنَا، وَلَكِنْ شِيعَتُنَا مَنْ وَاقَفَنَا بِلِسَانِهِ وَ قَلْبِهِ، وَ اتَّبَعَ آثَارَنَا، وَ عَمِلَ بِأَعْمَالِنَا، أُولَئِكَ شِيعَتُنَا؛ کسی که به زبان بگوید شیعه است، اما در عمل و آثار با ما مخالفت کند و به کردار ما عمل نکند، از شیعیان ما نیست، بلکه شیعه واقعی کسی است که با زبان و قلب با ما هم‌سو باشد، از آثار ما پیروی کند و به افعال ما جامه عمل ببوشاند. این‌ها شیعیان ما هستند» (وسائل الشیعه، ج ۱۵، ص ۲۴۷؛ بحار الانوار، ج ۱۳، ص ۱۶۴).

مفهوم «شیعه» و ویژگی‌های حقیقی آن، موضوعی اساسی در آموزه‌های اسلامی به‌ویژه در کلام پیامبر اسلام(ص) و ائمه اطهار(ع) است. شکل‌گیری و نام‌گذاری شیعه برپایه وحی الهی و سخنان پیامبر اکرم(ص) بوده است و در طول تاریخ، اهل بیت(ع)^(۲) بارها ویژگی‌های واقعی شیعه را تبیین کرده‌اند. یکی از شاخص‌ترین این بیانات، حدیثی است از امام جعفر صادق(ع)^(۳)، احیاگر مکتب تشیع، که هویت و وظایف شیعیان را به‌روشنی بیان کرده‌اند.

در عمل شیعه باشید!

امام صادق(ع)^(۴) در این روایت پرمغز

حجت‌الاسلام و المسلمین دکتر محمد رضا جوهری، عضو هیئت علمی دانشگاه فردوسی مشهد

یادداشت